

Az éghajlatváltozás egészségi hatásai

Dr. Páldy Anna
szaktanácsadó

Országos Közegészségügyi Intézet

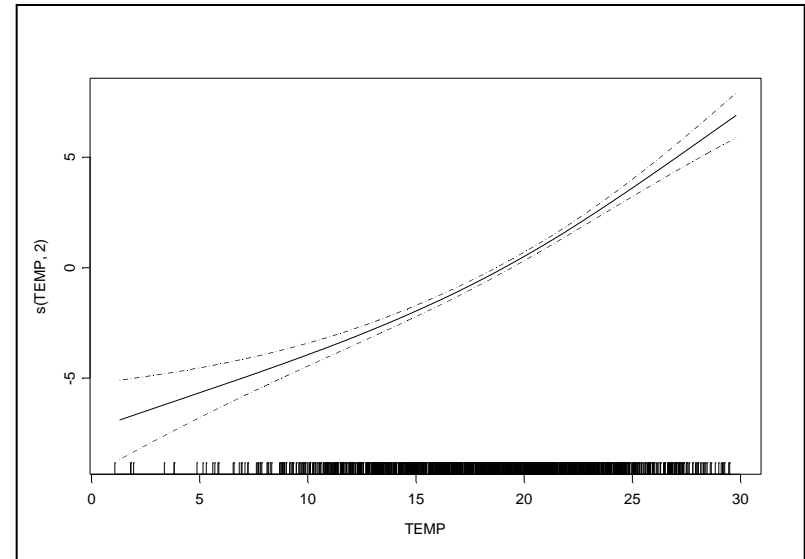
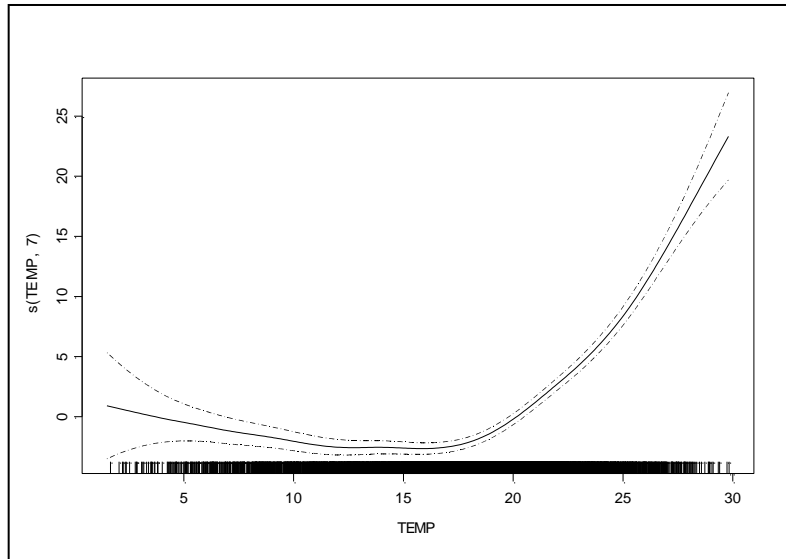
Az IPCC IV. és V. jelentése Emberi egészség fejezete a következőket állapítja meg:

Egyre több bizonyíték támasztja alá, hogy a klímaváltozás a következő módon befolyásolja az emberi egészséget:

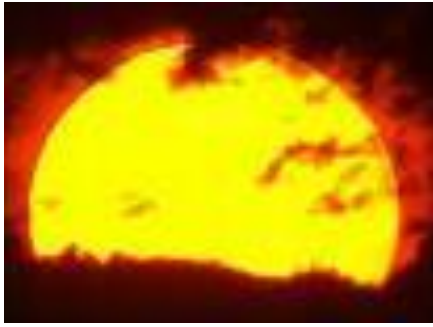
- **hőhullámokkal** kapcsolatos halálozás **növekedése** (közepes valószínűség)
- egyes **fertőző** betegségeket terjesztő élőlények elterjedésének megváltozása (közepes valószínűség)
- **pollentermelő növények** térbeli és időbeli elterjedésének megváltozása (nagy valószínűség)

A hőmérséklet hatása a halálózásra és a mentőhívásokra

A hőmérséklet és a napi halálozás kapcsolata 1970-2000, és a napi sürgősségi mentőhívások 1998-2004 összefüggése budapesti adatok alapján, nyári időszakra vonatkoztatva:

- A 20-22 °C-ot meghaladó átlaghőmérsékletű napokon meredeken emelkedő halálozási számokat láthatunk. 25 °C felett a napi többlet halálozások száma már meghaladja a napi 15-30 %-ot.
- A mentőhívások esetszámai egyenes arányban emelkednek a hőmérséklet növekedésével.

A hőmérséklet hatása

(budapesti adatok alapján)

A napi átlaghőmérséklet 5 °C-os emelkedése

- 10%-kal** növeli az összes halálok miatti halálozás kockázatát

- 12%-kal** a szív- érrendszeri betegségek miatti halálozás kockázatát

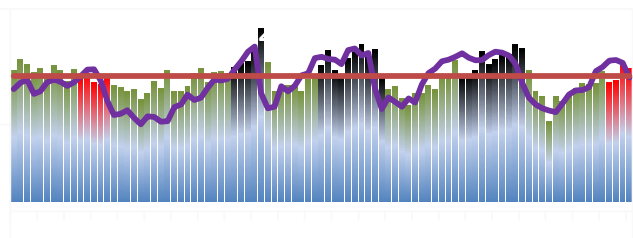
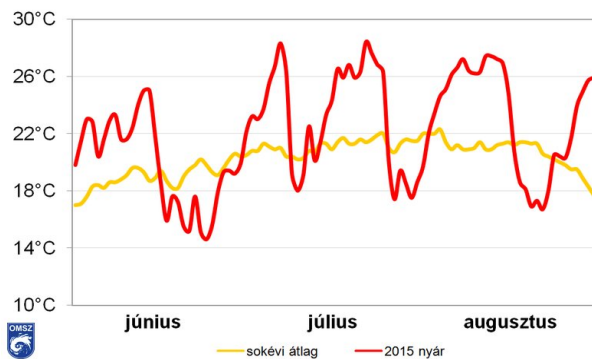
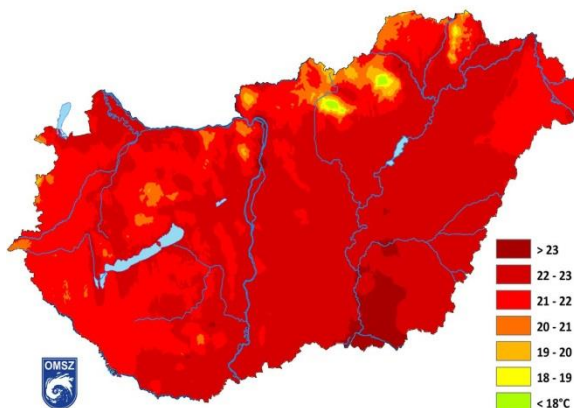
- 15%-kal** növeli a szívpanaszok és „általános rosszullét” miatti sürgősségi mentőhívások számát

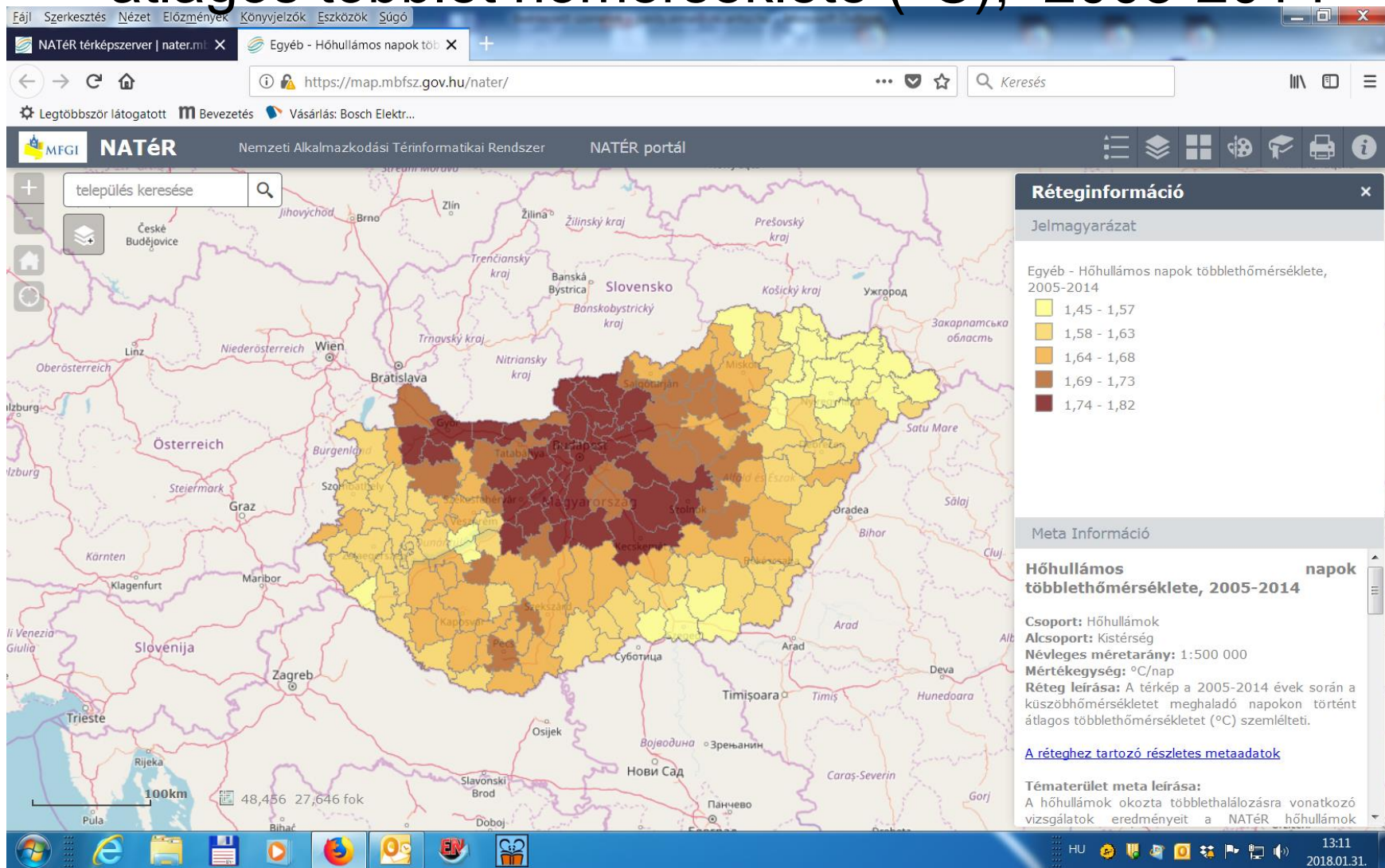
Extrém hőmérséklet - hőhullámok

Hőhullámok - hőségriasztás

- Hőhullámnak tekinthető az az időszak, amikor legalább 3 egymást követő napon a napi átlaghőmérséklet meghaladja 25°C-ot, a riasztási küszöböt.
- A három fokozatú magyar hőségriasztási rendszert az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzésére építve 2005-ben vezették be.

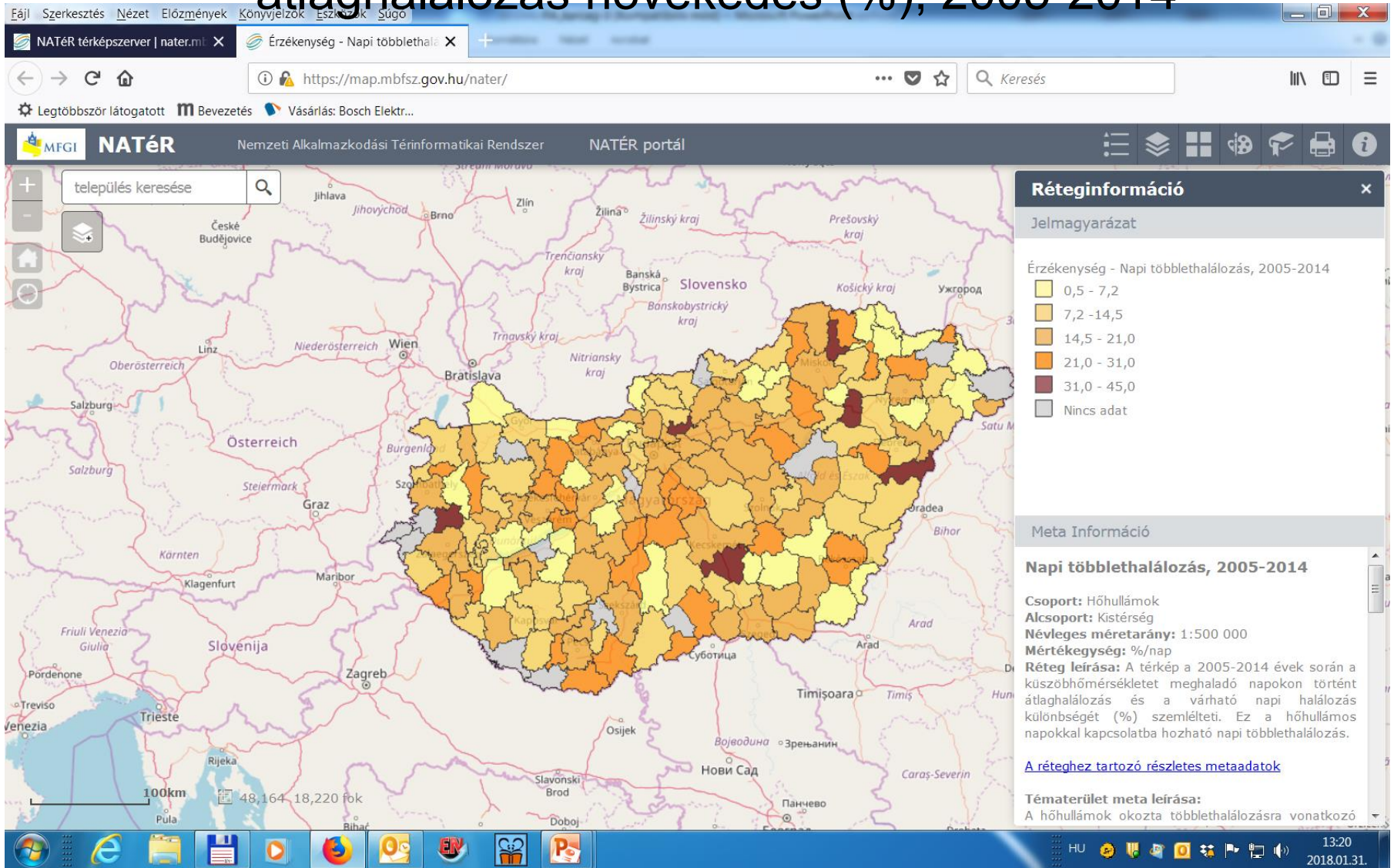

A küszöbhőmérsékletet meghaladó napok átlagos többlet hőmérséklete (°C), 2005-2014

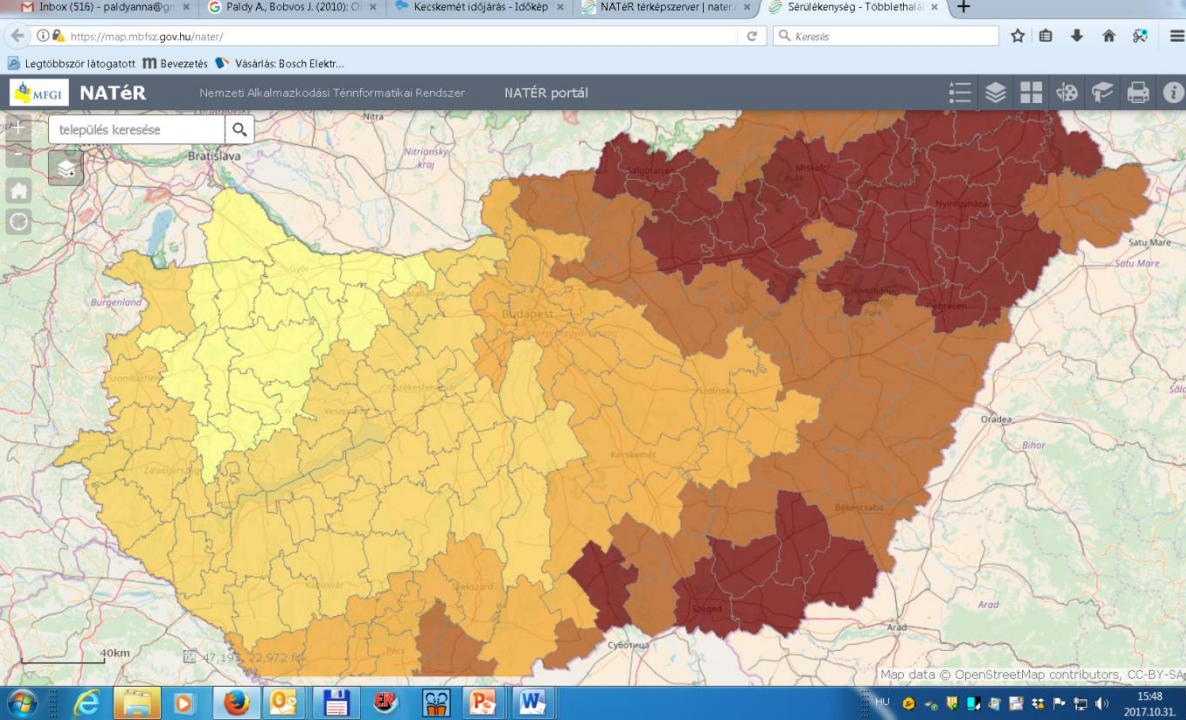

A hőhullámos napok alatt a küszöb-hőmérséklet feletti többlet hőmérséklet átlagos értékei 1,45°C és 1,82°C között változtak.

A küszöbhőmérsékletet meghaladó napokon a napi átlaghalálozás növekedés (%), 2005-2014

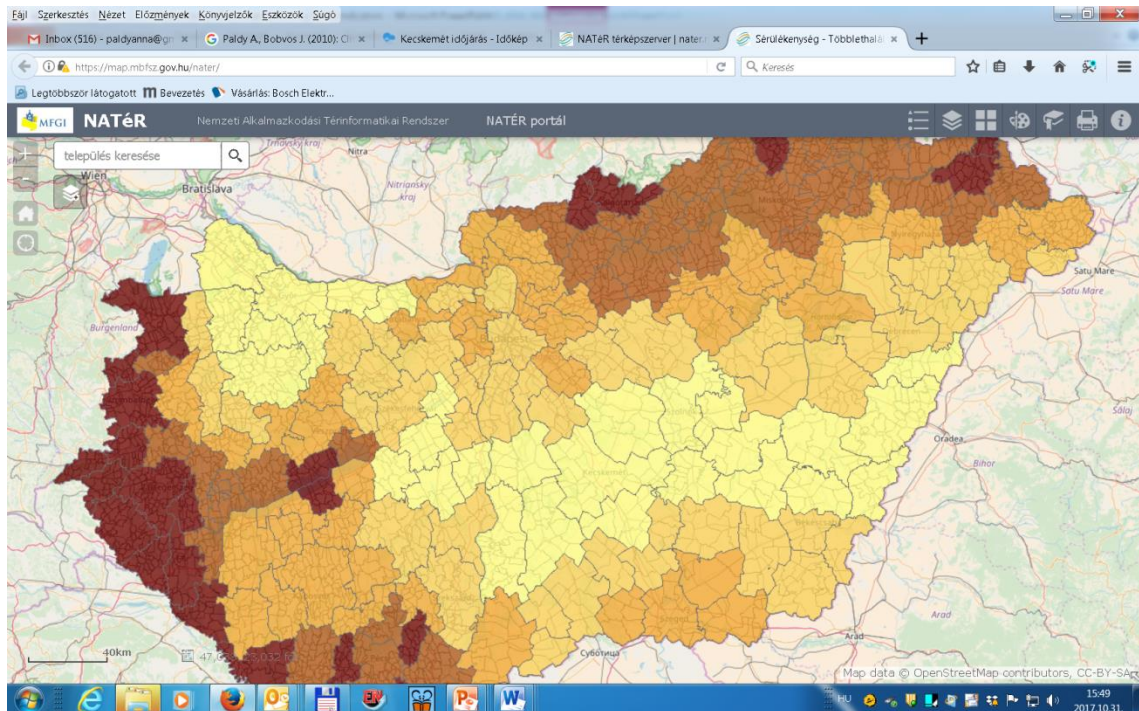

A hőhullámos napok alatt a napi halálozás országos átlagban 15,7%-kal emelkedik meg. Néhány kistérség esetében a növekedés mértéke a 30%-ot is meghaladja

A klímaváltozásnak tulajdonítható többlethalálozás növekedés (%), 2021-2050 és 2071-2100

A klímamodellek alapján a jelenhez képest nő a hőhullámos napok száma és intenzitásuk. Ez az érték azonos a többlethalálozás változásával, 2021-2050 között ~150% 2071-2100 időszakban, a jelenhez képest ~600%.

Hasznos tanácsok kánikula idejére fiataloknak!

Széles karimájú kalappal, napszemüveggel védted magad a naptól! Könnyű, világos színű, bő szabású pamut ruhát hordj a forró napokon!

15+

Bőrtípusodnak megfelelő fényvédő krémmel naponta többször kend be a bőröd! Ha nagyon világos a bőröd, használj 15 faktor feletti naptejet!

Nagy melegben zuhanyozz langyos vagy hideg vízzel akár többször is! Tölts 1-2 órát légkondicionált helyiségben!

Ha kánikulában a szabadban sportolsz, gyakran hűtsd magad és fogyassz legalább 4 liter folyadékot! Fontos a sópótlás is!

Mit igyál

Mit ne igyál

Víz, ásványvíz, tea, szénsavmentes üdítők
Paradicsomlé, aludttej, kefir, joghurt

Kávé, alkohol tartalmú italok
Magas koffein és cukortartalmú üdítőitalok

HASZNOS TANÁCSOK KÁNIKULA IDEJÉRE

A HÖGUTA MEGELŐZÉSE ÉS KEZELÉSE ÉRDEKÉBEN IDŐSEK SZÁMÁRA

A 65 évnél idősebb, fogyatékossgal élő, vagy különösen a szívbetegségben és magas vérnyomástól szenvedők a melegben fokozódó panaszokkal azonnal forduljanak orvoshoz!

Nagy melegben zuhanyozzon langyos vagy hideg vízzel akár többször is!

Ha van elektromos ventilátora, használja a nagy melegben! Kánikulai napokon a különösen meleg dél körüli, kora délutáni órákat tölts otthon, besötétített szobában, viszonylag hűvösben!

Forró nyári napokon ne a legmelegebb órákra időztse a bevásárlást!

MIT IGYON

Víz, ásványvíz, tea, szénsavmentes üdítők, paradicsomlé, aludttej, kefir, joghurt

MIT NE IGYON

Kávé, alkohol tartalmú italok, magas koffein- és cukortartalmú üdítőitalok

Azok, akik szívgyógyszert szednek, a vízajtás mellett is fogyasszanak elegendő mennyiségű folyadékot. **Igyon a szokásosnál egy literrel többet a forró napokon!**

Közvetett egészségkárosító hatások - megelőzés lehetőségei

Fertőző betegségek

Kullancs a bőrben

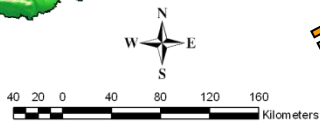
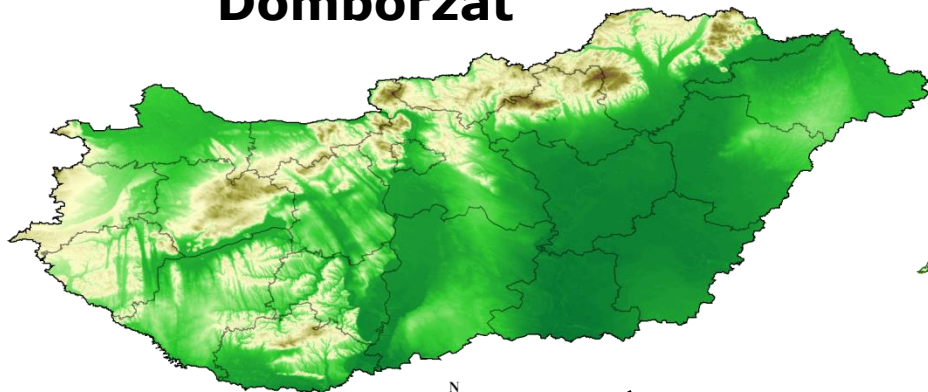

Betegségek: vírusos
agyhártya gyulladás
Baktérium okozta Lyme
kór

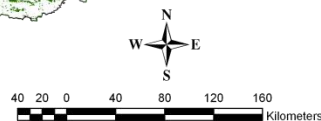
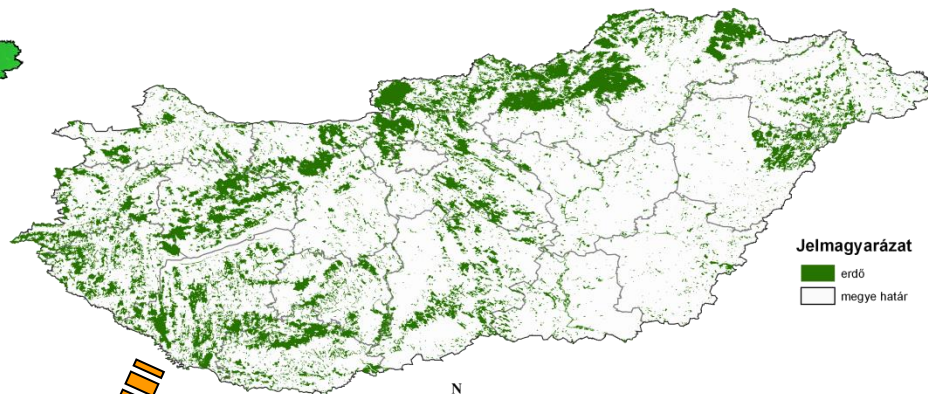

Hol fordul elő a betegség?

Domborzat

Erdőborítottság

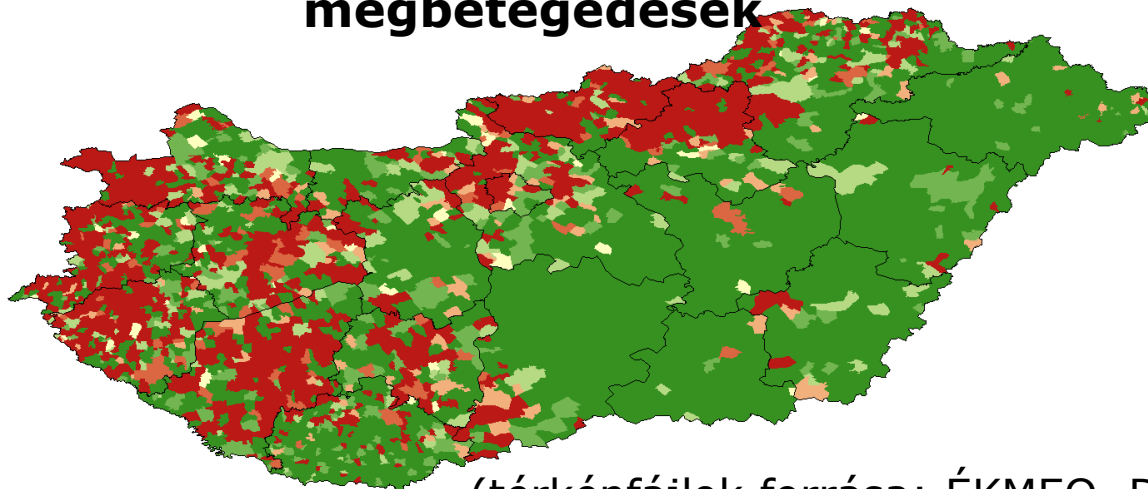

Jelmagyarázat

erdő

megye határ

megbetegedések

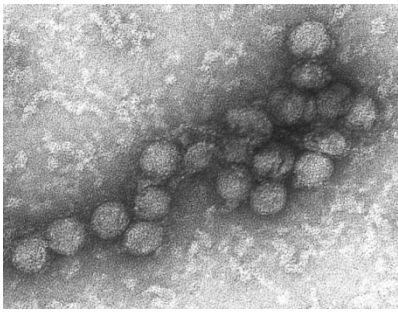
(térképájllok forrása: ÉKMEO, Dr. Papp Zoltán)

Hogyan védekezzünk a kullancsok által terjesztett betegségek ellen?

- Megfelelő öltözékben járjuk a természetet!
- Használjunk rovar riasztó krémeket, oldatokat!
- Oltassuk be magunkat a kullancsok által terjesztett vírusos agyhártya gyulladás ellen!

Nyugat-nílusi láz

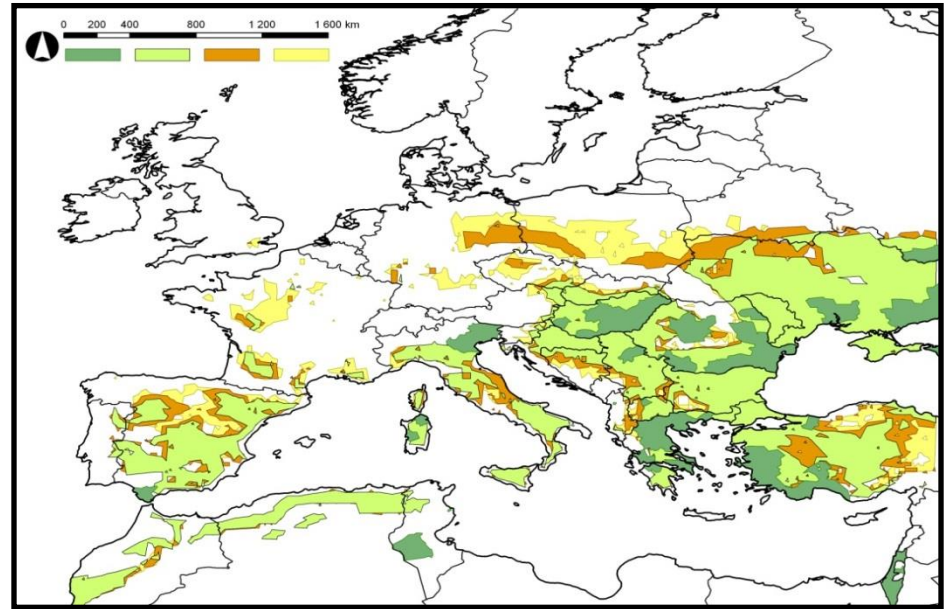

www.co.monroe.mi.us

A Ny-Nilusi virust hazai szúnyogok (Culex fajok) terjesztik, természetes előfordulás a madarakban.

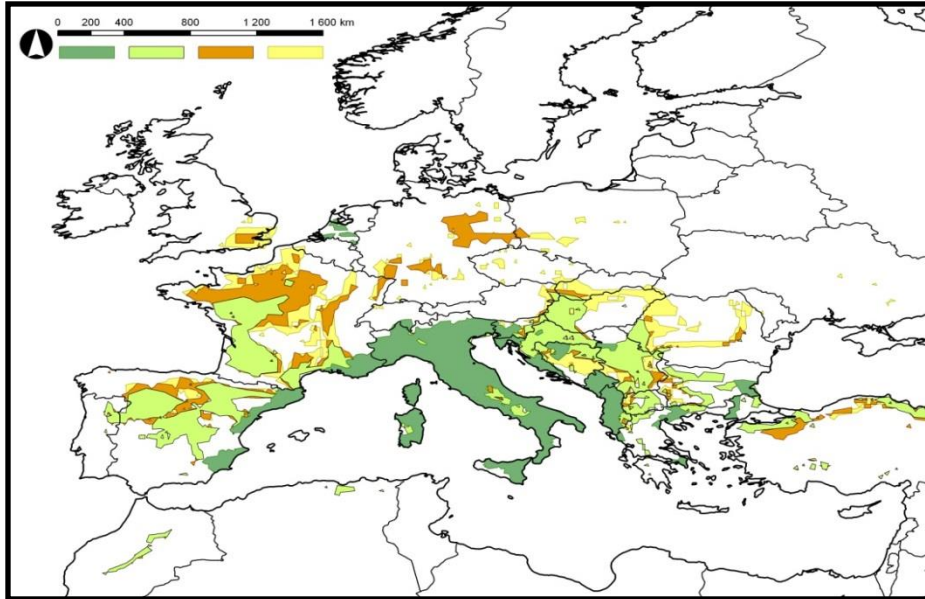
Néha más állatok is hordozhatják a vírust, amit fertőzött szúnyog visz át a csípésével.

A Nyugat-nílusi láz potenciális elterjedése a kontinentális Európára terjed ki. A madarak vándorlási útvonalai is erőteljesen alakíthatják a jelen elterjedést.

Forrás: Attila Trájer, Ákos Bede-Fazekas, János Bobvos, and Anna Páldy (2014): Seasonality and geographical occurrence of West Nile fever and distribution of Asian tiger mosquito. IDŐJÁRÁS Vol. 118, No. 1, 2014, pp. 19-40

A tigrisszúnyog (*Ae. Albopictus*) várható elterjedése Európában

- Az *Ae. albopictus* terjeszti a **Chikungunya lázat és a Dengue kórt.**
- jelen elterjedése alapján egy viszonylag melegkedvelő fajnak tűnik, melynek elterjedési területébe beletartozik a Dunántúl jelentős része.
- A 2070-es évekig a REMO modell alapján a szúnyog elterjedése nagyon valószínű Magyarországon, mivel a referencia időszakhoz képest még várhatóan nőni is fog a szúnyog által potenciálisan benépesíthető terület a Kárpát-medence nyugati területein.

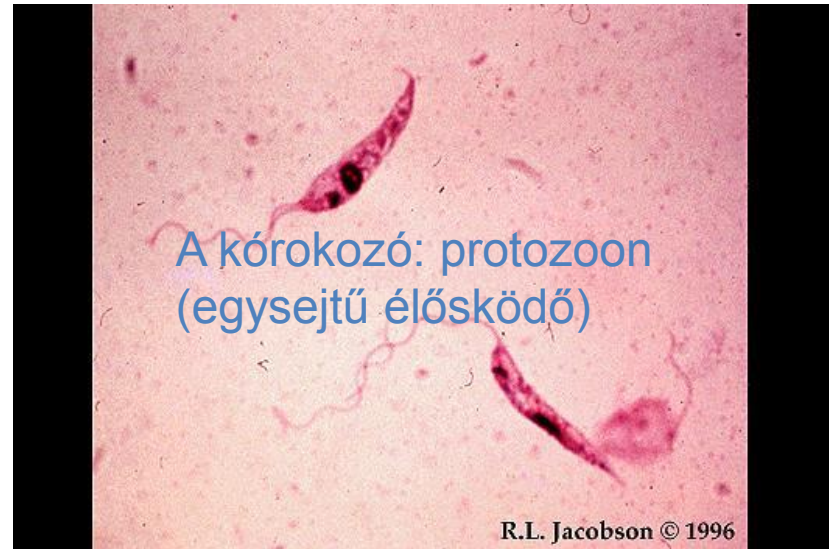

Forrás: www.orangepolkadot.com

Forrás: A Trájer, et al. (2014): Seasonality and geographical occurrence of West Nile fever and distribution of Asian tiger mosquito. IDŐJÁRÁS Vol. 118, No. 1, 2014, pp. 19-40

Leishmaniasis

A kórokozó: protozoon
(egysejtű élősködő)

R.L. Jacobson © 1996

A leishmaniasis rovar terjesztője a
lepkeszúnyog

Előfordulása trópusi övezettől a mérsékelt
övezetig. Európában a 45. szélességi körtől
délre

**Az emberi fertőzést
21-30 faj okozza, amik
állatokat (kutyákat) is
megfertőznek.**

A leishmaniasis terjedése:

Sárga vonal: bőrbetegségek
előfordulása

Sárga szaggatott vonal:
vektor elterjedése

Pollenszezon megváltozása

- A virágzási szezon előbb kezdődik, tovább tart.
- Új, "invazív" allergén növények jelennek meg hazánkban.

PARLAGFŰ (Ambrosia) ****

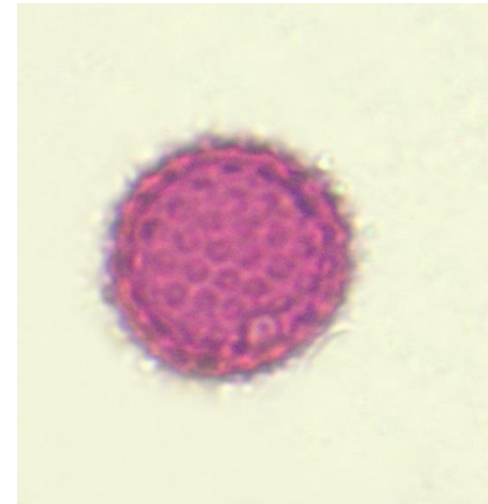

- virágzás:
június-október
- pollen:
18-20 m
trikolporát

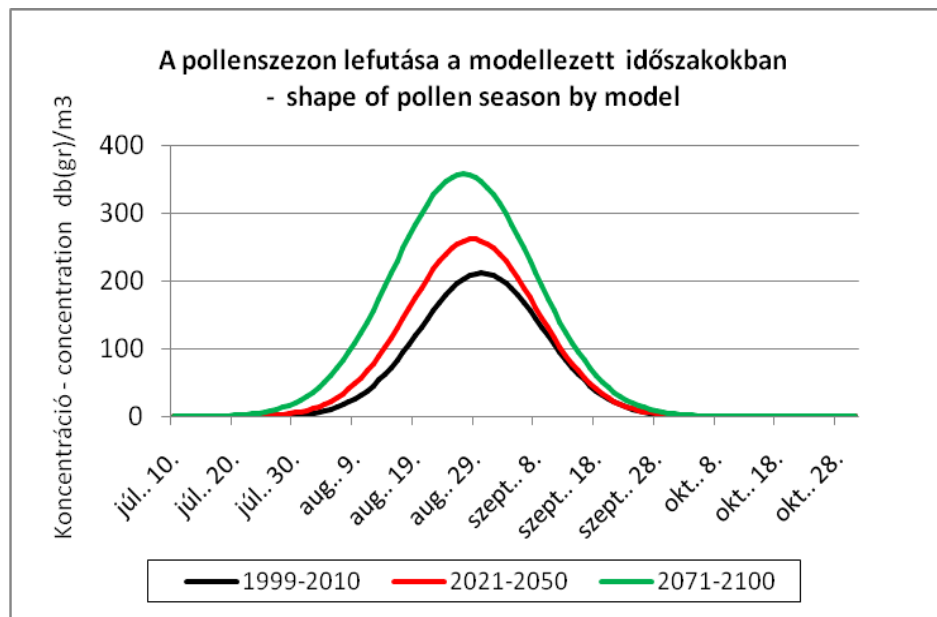
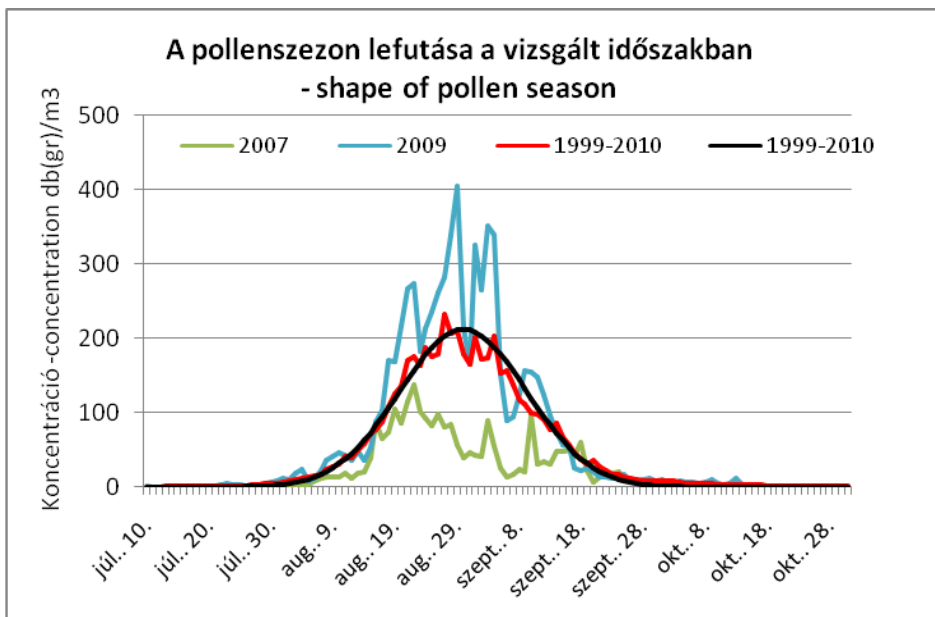
Keresztreakció:

Üröm

dinnye,
paradicsom,
cukkini

A klímaváltozás várható hatásának becslése a parlagfű pollenszezon jellemzőinek változására 2021-2050 és 2071-2100 között

*Forrás: Páldy et al. 2012,
Egészségtudomány, Vol. LVI. No 3. 2012*

A klímaváltozás egészségi hatásai – az alkalmazkodás lehetőségei a következmények mérséklése érdekében

Egészség kimenet	Jogi szabályozás	Technikai megoldások	Oktatás – felvilágosítás	Kulturális & Viselkedési szokások változtatása
Hő stressz	Építésügyi jogszabályok, ajánlások	Lakó- és középületek várostervezés, légkondicionálás	Korai figyelmeztető rendszerek, sérülékeny csoportok védelme	Ruházkodás, munkarend, szieszta
Extrém időjárási helyzetek	Jogszabályok, gazdasági szabályozók az épületekre, biztosítás	Várostervezés, viharok esetére védőhelyek kialakítása	Korai figyelmeztető rendszerek	Vihar előli védőhelyek használata
Vektorok által terjesztett fertőző betegségek		Vektor kontrol, védőoltások, védekezés a szúnyogok ellen: impregnált szúnyoghálók, megfelelő egészségügyi felügyeleti rendszer	egészségnevelés	Kirándulási szokások, öltözködés, szúnyogriasztás, kis pangó vízfelületek kezelése
Élelmiszerek és ivóvíz által terjesztett fertőző betegségek	HACCP, vízbázisok védelme, vízminőség szabályozása	Kórokozók kimutatása, víztisztítás, élelmiszer higiénés előírások	Forralt víz fogyasztására való felhívás, helyes élelmiszer kezelés oktatása	Helyes élelmiszer kezelés, kézmosás, személyi higiéné betartása

Köszönöm a figyelmet!

Mit tehet az önkormányzat az alkalmazkodás érdekében?

- Települési hőségterv és hőségriadó-rendszer kidolgozása.
- A lakosság felkészítése a nyár előtt és a nyár során a hőség veszélyeiről.
- A lakosság és az önkormányzat saját - elsősorban szociális ellátó - intézményrendszerének figyelmeztetése a várható hóhullámokról.
- A közműszolgáltatóval való együttműködés a zavartalan ivóvízellátás biztosításáért; a vízhasználat szükség szerinti korlátozása.
- A közműszolgáltatókkal való együttműködés a zavartalan áramellátás biztosításáért,
- A közutak és parkok gyakoribb locsolása az esti órákban.

- A légkondicionált / hűvös középületek listájának közzététele, az azokhoz való hozzáférés biztosítása.
- A legfrekvenciáltabb közterületek ivóvízellátásának biztosítása, a nyilvános ivó kutak listájának közzététele.
- Strandok, uszodák nyitva tartásának meghosszabbítása.
- A közlekedés résztvevőinek tájékoztatása a hő stressz okozta baleseti kockázatokról.
- A hőség, magas UV-sugárzás, alacsony páratartalom, szélcsendes időjárás miatt kialakuló ún. „nyári szmog” csökkenthető ésszerű forgalomszervezéssel, esetleges forgalomkorlátozással.
- Ahol lehet, a szabadtéri- és sporttevékenységek elhalasztása a nappali hőség idején, az iskolákban is.
- A munka- és pihenőidő szabályozása.

Közép- és hosszútávú lehetőségek

- A várostervezési, városfejlesztési és térhasználati stratégiák módosítása, továbbfejlesztése:
  - a hősziget-hatás csökkentése zöld és kék felületekkel, (zöldtetők, zöldhomlokzatok),
  - az épületek közti légáramlást segítő elrendezéssel.
- Épülettervezési és építési szabályozások előírása, módosítása a következők tekintetében:
  - építőanyagok megválasztása (pl. az aszfalt alacsonyabb albedója fokozottabban járul hozzá a városi hősziget kialakulásához, mint a beton),
  - hővisszaverő festékek és hőszigetelési megoldások alkalmazása, a napjárásának figyelembe vétele az épületek tájolásakor, külső árnyékolás